

Omvärldsanalys

Rapport 2010:1

1. Inledning

Föreliggande omvärldsanalys ska tjäna som underlag till Kronofogdens strategiska planering för de kommande tre åren. Lågkonjunktens effekter på samhällsekonomin står åter i fokus. I rapporten har vi valt att koncentrera oss på tre områden, vilka sammantaget ger en överskådlig bild av vad myndigheten har att beakta de närmaste åren.

I avsnittet om hushållens ekonomi tar vi bl.a. fasta på några effekter av en kommande räntehöjning och diskussionerna om ett eventuellt prisfall på bostadsmarknaden. Situationen för företagen belyses därefter. Vi har också försökt ringa in några trender inom borgenärsområdet. Slutligen försöker vi resonera kring vilka företeelser som kan komma att påverka Kronofogdens strategiska utmaningar.

Underlaget till analysen kommer framför allt från händelser som rapporterats in till myndighetens omvärldsportal, Perspective. Därutöver har analysgruppen hämtat information i olika officiella statistikällor, myndighetsrapporter samt Kronofogdens egen verksamhetsstatistik.

Våra analyser i de två tidigare omvärldsrapporterna gäller i huvudsak fortfarande, men vi vill göra några påpekanden. I ett allvarsamt ekonomiskt läge antogs i början på förra året att finanskrisens effekter på samhällsekonomin skulle bli svåra. Vi skulle bl.a. få se ett ökat antal konkurser, fortsatt stigande arbetslöshet, fler personer i utanförskap och fallande fastighetspriser. Antalet konkurser gick upp med 20 procent 2009. Men priserna på bostadsmarknaden sjönk inte, tvärtom. Däremot ser vi att uppåt en halv miljon människor befinner sig i ett utanförskap eftersom de fortfarande saknar arbete. I vad mån detta utanförskap driver på inflödet av ärenden och gäldenärer till Kronofogden återstår att se. Det befarade scenariot för 2009 med en dramatisk ökning av antalet gäldenärer infriades inte. Antalet inkomna ansökningar om betalningsföreläggande stannade också under den förväntade nivån. Utfallet av föregående år visar på svårigheten att se och bedöma vad som kommer att hända. Vi är därför försiktiga när det gäller att bedöma t.ex. ärendeutvecklingen för de kommande åren. Här måste också poängteras att ett eventuellt regeringskifte i höst kan komma att påverka den ekonomiska utvecklingen åt ett annat håll än det som här beskrivs. Läsaren bör ha detta i åtanke.

Analysgruppen som tagit fram rapporten består av Ante Krizmanic, summarisk process; Axel Eklund, förebyggandeprocessen; Bertil Pettersson, verkställighetsprocessen; Lena M Jonsson, tillsynsprocessen samt Robert Olsson (sammankallande), förebyggandeprocessen.

Det är vår förhoppning av denna rapport är ett viktigt tillskott till myndighetens strategiska planeringsunderlag.

Michael Necke
Förebyggandeprocessen
19 april 2010

2. Konjunkturläget

I Konjunkturinstitutets (KI) rapport *Konjunkturläget i december 2009* konstaterade KI att svensk BNP hade börjat öka svagt. Den expansiva finanspolitiken hade gjort att hushållens konsumtion steg och exporten hade börjat öka. Fallande kostnadstryck och lågt resursutnyttjande kommer enligt KI att hålla inflationen i schack framöver¹. En bit in på 2010 kom rapporter om bl.a. höjda prognoser, ökad ordergång och höjda virkespriser, ökad försäljning och stigande framtidsstro. I KI:s marsanalys spås att BNP-tillväxten 2010 blir 2,1 procent, och 3,8 procent under 2011.² Även Riksbanken gör bedömningen att BNP växer starkt de kommande åren, som en följd av ökad efterfrågan på svenska exportvaror.³

Det som skiljer den konjunkturuppgång vi ser nu från tidigare är att den inhemska konsumtionen får större betydelse som draglok. Den expansiva ekonomiska politiken, med låga räntor och sänkta inkomstskatter, driver på utvecklingen och bidrar till att hushållen kan öka sin konsumtion. Exporten växer också, men bromsas bl.a. av att kronan stärks och av att den globala återhämtningen går långsamt.⁴

Reporäntan kommer att stiga de närmaste åren. I början av 2014 spår somliga att den planar ut på 4 till 5 procent, vilket motsvarar en ränta för hushållen på 5,5 till 6,5 procent. Enligt KI hamnar reporäntan på 4 procent redan 2013 och fortsätter att stiga upp mot 5 procent till 2015⁵. Riksbanken spår också att räntan 2013 kommer att ligga på 4 procent, och gör bedömningen att den första höjningen kommer till sommaren eller under tidig höst 2010.⁶

I mars släppte OECD en rapport som bl.a. visar att Sveriges välstånd faller.⁷ Den senaste mätningen visar att Sverige har fallit från en fjärdeplats 1970 till att ligga på en elfteplats i välståndsligan förra året. Relativt sett har svenskarnas inkomster fallit tillbaka. Nu ligger Sverige endast 7 procent högre än genomsnittet för OECD-länderna. Mätningen visar att Irland och Island tillhör de länder som kraftigt gått tillbaka, relativt sett. Men vid sidan om dem är det Sverige tillsammans med Finland som det gått sämst för i de 30 medlemsländerna. Sverige är ett mycket exportberoende land som påverkats starkt av krisen och gör det i vissa delar fortfarande, inte minst inom tillverkningsindustrin. Exporten är således en styrka men kan även bli den svaga länken i kriser och konjunkturförändringar för ett internationellt sett litet land. Som nämndes ovan väntas dock exporten återhämta sig de kommande åren.

Konjunkturinstitutet bedömer att vi i dagsläget är långt ifrån en konjunkturrell balans, dvs. hög sysselsättning och fullt utnyttjad produktionsförmåga. Lågkonjunktrens djup gör att balansen inträder först år 2014. Som nämndes ovan förväntas BNP växa i takt med produktiviteten under de kommande fyra till fem åren. Tillväxttakten i ekonomin beror i sin helhet på hur produktivitetstillväxten utvecklas både i näringslivet och i den offentliga sektorn. För näringslivets del väntas produktivitetstillväxten öka med 2,8 procent medan den för den offentliga sektorns del väntas bli noll.

¹ Konjunkturinstitutet, pressmeddelande 2009-12-18, Tecken på ljusning avslutar dystert år

² Konjunkturinstitutet, pressmeddelande 2010-03-30, Konjunkturläget mars 2010

³ Sveriges riksbank, Aktuell prognos för reporänta, inflation och BNP, 2010-02-11

⁴ Konjunkturinstitutet, pressmeddelande 2009-12-18, Tecken på ljusning avslutar dystert år och Svenskt Näringslivs rapport Jobbskaparna & jobbkaparna, mars 2010, s 7 ff.

⁵ Svenskt Näringsliv, Rapport Jobbskaparna & jobbkaparna, mars 2010, s. 11, Konjunkturinstitutet, Konjunkturläget mars 2010, s 16.

⁶ Sveriges riksbank, Aktuell prognos för reporänta, inflation och BNP, 2010-02-11

⁷ OECD, Territorial Reviews: Sweden, March 2010.

Miljö- och klimatfrågorna kommer på längre sikt att i grunden påverka i princip allt vi gör, och därmed också landets ekonomi. Vi måste t.ex. räkna med stadigt stigande energi- och råvarupriser vilket i sin tur kommer att påverka svensk industri.⁸ Effekten av detta förväntas dock inte att påverka den svenska ekonomin de närmaste åren i någon högre utsträckning.

Även om det mesta enligt prognosmakarna i allmänhet pekar uppåt så finns det orosmoln: Den internationella tillväxten är svag, många länder har gigantiska statsskulder och många banker är fortfarande skakiga. Det är också svårt för företag att låna pengar. Den kände ”krisprofessorn” Kenneth Rogoff, som förutspådde finanskrisen, talar om risken för en ”dubbeldipp”. Han varnar för att fler statsbankrutter kan vara på gång. Även andra bedömare befarar att skakiga banker och stater kan dra ned världsekonomin i en ännu djupare kris.⁹

I det här sammanhanget kan det vara på sin plats att kort beröra vad ett eventuellt regeringsskifte kan innebära för den ekonomiska utvecklingen i allmänhet. Eftersom oppositionspartierna i skrivande stund ännu inte presenterat någon gemensam politisk plattform, är det i nuläget svårt att bedöma utvecklingen i generella termer. Emellertid kommer några betydande förändringar troligen inte att äga rum på kort sikt, eftersom effekterna av en ny politisk inriktning brukar visa sig först efter något år.

⁸ Svensk Handel, Trendrapport 2010 ”konsumera”, s. 4, Svenskt Näringsliv, Rapport Jobbskaparna & jobbkaparna, mars 2010, s. 16

⁹ E24, 2009-11-10, ”Nya bankkrascher i finanskrisens nästa steg”, Di.se 2010-02-23: ”Krisprofessorn: Statsbankrutter på gång”, affärsvärlden.se, 2010-03-09, ”Det nervösa spelet om statsskulden”, Dagens ETC, nr 8/2010, s 10-11, Svenskt Näringslivs rapport Jobbskaparna & jobbkaparna, s. 3.

3. Hushållens ekonomi

Hushållens ekonomi kommer under de kommande åren till stor del att påverkas av ränteläget samt utvecklingen på arbetsmarknaden. Hushållens konsumtion kommer att fortsätta att stiga under 2010-2011 – ränteläget är fortsatt lågt, hushållen sparar och eftersom det är valår förväntas fortsatta satsningar inom offentlig sektor.

3.1 Sysselsättning och arbetsmarknad

Utvecklingen på arbetsmarknaden påverkar hushållens ekonomi i flera avseenden. Ju fler som kan försörja sig på sitt arbete, desto lägre är andelen hushåll som lever i fattigdom visar en rapport från Socialstyrelsen.¹⁰ Konjunkturinstitutet gör bedömningen att sysselsättningen minskat varaktigt med runt 40 000 jobb till följd av krisen. Den negativa utvecklingen har dock stannat av och sysselsättningen har ökat något under inledningen av 2010. Det finns tecken på att Sveriges arbetsmarknad håller på att återhämta sig, men utvecklingen kommer att gå långsamt. Först under 2012 bedömer KI att företagen får större behov av att nyanställa. Arbetslösheten kommer successivt att sjunka till en nivå runt 6,8 procent år 2014.¹¹

I år och under åren fram till 2014 väntas också resten av den stora kullen 40-talister gå i pension. Sammanlagt 625 000 personer uppnår pensionsåldern under perioden vilket är det högsta antalet någonsin. Många av dessa personer kommer dock inte att ersättas. Avgångarna sker i stor utsträckning inom områden där det idag råder övertalighet, t.ex. inom den offentliga sektorn.

3.2 Hushållens utgifter och sparande

Hushållens utgifter har ökat med fyra procent under perioden 2006-2008 enligt SCB.¹² Hur stor ökningen förväntas bli framöver är inte lätt att förutse. För hushåll med bolån kommer den väntade räntehöjningen att öka på utgifterna. Konsumentpriserna förväntas stiga måttligt under 2010, men hushållens utgifter kan dock förändras snabbt. Den långa och kalla vintern 2009/2010 medförde t.ex. att elpriset sköt i höjden. Nyligen frågade SEB genom Demoskop 1 000 hushåll om elräkningarna är ett problem för den egna privatekonomin. Resultatet visar att vart femte hushåll har svårt att betala elräkningarna efter vintern. Värst utsatta är villaägarna. Undersökningen visar också att dubbelt så många kvinnor som män ser elräkningen som ett stort problem.¹³ Det får anses bekymmersamt att så pass många hushåll har små marginaler att klara elräkningarna.

I lågkonjunkturer brukar hushållens sparande gå upp. Tendensen är densamma även under denna lågkonjunktur men banker uppger att sparandet trots allt är, relativt sett, lågt. Den ekonomiska politiken gör att löntagare får allt mer kvar i plånboken efter betalda räkningar, men väljer generellt sett att lägga en relativt stor andel på konsumtion jämfört med sparande.

Trots det faktum att löntagarna har mer pengar kvar varje månad är det en stor del vuxna som saknar buffert för oförutsedda utgifter. Vart tionde hushåll har svårt att klara sig tills lönen kommer. Samtidigt som hushållens förmögenhet ökar lånar de allt mer. Hushållens skulder uppgick vid årsskiftet till rekordhöga 2 551 miljarder kronor. Av dessa är merparten bolån, men konsum-

¹⁰ Socialstyrelsen, Social rapport 2010

¹¹ Konjunkturinstitutet, Rapport Konjunkturläget mars 2010

¹² SCB. HUT, Pressmeddelande 2009-12-10. Nästa publicering blir 2010-06-15.

¹³ Dagens industri webb, "Elräkning pressar ett av fem hushåll", 2010-04-18.

tionsskulden uppgick i november 2009 till 166 miljarder.¹⁴ Det är den låga räntan och ROT-avdraget som tros driva på den totala utlåningen.

3.2 Konjunktur känsliga grupper

Av Socialstyrelsens rapport (se not 10) framgår att de grupper som är speciellt konjunktur känsliga, och därmed löper störst risk för fattigdom och andra välfärdsproblem, är ungdomar, ensamstående mödrar samt nyanlända invandrare från utomeuropeiska länder. Arbetslösheten bland ungdomar är t.ex. tre gånger högre än arbetslösheten bland medelålders. Individerna i dessa grupper kommer att få det svårt även när konjunkturen vänder.

I detta sammanhang måste också pensionärerna nämnas. Den svaga ekonomiska utvecklingen medförde att pensionerna sänktes vid årsskiftet. Gruppen äldre har hittills inte sett någon större ökning av de disponibla inkomsterna. I mars kom regeringspartierna överens om en tredje skattesänkning för pensionärerna om totalt 5 miljarder, som tillsammans med de tidigare sänkningarna förväntas bidra till en förbättring av pensionärernas ekonomiska situation.

Skulderna för äldre personer ökar vilket kan bero på att de som idag går i pension inte är främmande för att ta lån, alternativt redan har lån. Detta skiljer sig från tidigare då det hörde till ovanligheten att äldre människor tog lån. Vad denna beteendeförändring kommer att betyda återstår att se.

Något som Kronofogden även bör följa är utvecklingen av överskuldssättning bland personer med relativt höga inkomster. Kreditupplysningsföretaget Soliditet angav redan förra året att antalet personer med årsinkomster över 400 000 kronor hade ökat med 25 procent på ett år. Kvinnorna stod för den största ökningen, 32 procent.¹⁵ Enligt Soliditet fortsätter ökningen även detta år.¹⁶

3.3 Bostadsmarknaden

Bostadslånen utgör ca 90 procent av hushållens kreditstock.¹⁷ På bostadsmarknaden är det främst en kommande räntehöjning som väntas få effekt på hushållens ekonomier. Om tre år kan den rörliga bostadsräntan vara 6-7 procent. Andelen hushåll med rörlig ränta uppgick i mars till 60 procent enligt SCB. Den ökade andelen hushåll med hög belåningsgrad (över 90 procent) har fått Finansinspektionen (FI) att reagera och väntas besluta om ett allmänt råd om en belåningsgrad mellan 90-75 procent.¹⁸ En alltför hög skuldsettingsnivå gör låntagarna sårbara om fastighetspriserna sjunker och låntagaren tvingas sälja sin bostad snabbt, menar FI. Storbankerna har motsatt sig ett sådant allmänt råd. De menar att hårdare krav på lägre belåningsgrad skulle kunna leda till kraftiga prisfall på bostäder.

Huruvida bopriserna kommer att gå upp eller ned är omtvistat. Statens bostadskreditnämnd (BKN) förutsåg i februari i år ett framtida prisfall på 20 procent i genomsnitt. Marknaden är övervärderad, anser BKN, och ett prisras är oundvikligt på tre års sikt.¹⁹ Mot denna utveckling ställs andra uppfattningar om att bostadsmarknaden varken är övervärderad eller undervärderad, ett generellt prisfall kommer därmed inte att inträffa. FI står dock fast vid att det inte krävs ett särskilt stort prisfall för att ett antal hushåll ska ha bostadslån som överstiger marknadsvärdet på sin

¹⁴ Svenska Bankföreningen, Statistik blancokrediter publicerad i december 2009.

¹⁵ Soliditet, pressmeddelande, Allt fler höginkomsttagare fast hos Kronofogden, 2009-04-25.

¹⁶ Soliditet, pressmeddelande, Skuldbördan minskar hos låginkomsttagare, 2010-04-02.

¹⁷ Finansinspektionen, Rapporterna Den svenska bolånemarknaden och bankernas kreditgivning

¹⁸ Finansinspektionen, pressmeddelande 2010-02-16

¹⁹ Statens Bostadskreditnämnd, pressmeddelande 2010-02-23

bostad. Många hushåll, främst yngre och de som utgörs av ensamma låntagare, är känsliga för ett inkomstbortfall och kan därför utgöra en riskgrupp.

3.4 Konsekvenser

Generellt sett kommer hushållen i Sverige att ha det fortsatt stabilt under de kommande åren. Den fortsatt höga arbetslösheten kommer att ha en viss dämpande effekt på konsumtionsviljan, men det är oroväckande att svenskarnas skulder ökar samtidigt som arbetslösheten är fortsatt hög. Detta gör att den höga skuldsättningsgraden i sig blir till en tickande bomb.

Det är sannolikt så att de grupper som idag har det svårast även fortsättningsvis kommer att vara i fokus, dvs. ungdomar, ensamstående mödrar och utomeuropeiska invandrare. Av dessa är ungdomar en gäldenärsgrupp som vuxit stadigt de senaste åren. Vi tror tyvärr att antalet unga gäldenärer fortsätter att öka framöver. Genom bevakningen av sms-lånens utveckling har Kronofogden kunnat konstatera att kvinnornas andel ökat och då framför allt kvinnor i åldern 36 år och uppåt. Inte sällan är det vanligt att snabbkrediterna tas för att få vardagsekonomin att gå ihop, vilket i sin tur bidrar till att avsevärt förvärra den privatekonomiska situationen genom ökad skuldsättning. Beträffande risken för ökat antal utrikes födda gäldenärer är den svårare att bedöma. För att motverka att fler personer ur dessa grupper hamnar i en besvärande skuldsättning krävs förebyggande insatser från Kronofogdens sida. De nya pensionärerna, 40-talisterna, är aktiva på kreditmarknaden, men har i och med pensioneringen fått lägre inkomster vilket kan leda till att fler får problem med betalningarna de kommande åren.

Utvecklingen på bomarknaden är dock avgörande för balansen i hushållens ekonomi, dels hur snabbt boräntorna stiger, dels hur prisbilden på bostäder utvecklar sig. Om den rörliga boräntan hamnar på en nivå om 6-7 procent framöver, innebär det att en tredjedel av hushållen får betala över 30 procent av den disponibla inkomsten i räntekostnader.²⁰ Bankernas toleransränta ligger idag på 7-8 procent. Det innebär i teorin att hushållen ska kunna klara den förväntade räntehöjningen enligt bankernas kvar-att-leva-på-kalkyler. I praktiken kan det visa sig svårare att klara hushållsekonomin med stigande räntekostnader, eftersom andra kostnader kan ha tillkommit sedan lånet beviljades. En annan avgörande faktor är om hushållen valt att spara eller konsumera mellanskillnaden (ränteöverskottet).

Med ett med tiden ökat bostadsbyggande, högre boräntor och eventuellt också hårdare låneregler kommer bopriserna sannolikt att sjunka. Frågan är bara hur stort prisfallet kommer att bli. Hur många hushåll som skulle kunna få allvarliga problem med sina bolån är svårt att säga. Frågan är också hur bankerna kommer att reagera om prisfallet blir betydande. Skulle det gå riktigt illa på bomarknaden med ett generellt prisfall på 20-25 procent i kombination med ett ränteläge på 7 procent, kommer Kronofogden att inom några år få en betydande ökning av ärendeinflödet, i första hand inom den summariska processen.

²⁰ Finansinspektionen, Den svenska bolånemarknaden och bankernas kreditgivning, Februari 2010.

4. Företagens ekonomi

Trots långsam global återhämtning och farhågor om nya kriser som en följd av gigantiska statskulder i många länder visar alltså svensk ekonomi tydliga tecken på att vara på väg uppåt igen. Utöver de omständigheter som nämns i avsnitt 2 kan nämnas att det t.ex. har registrerats något hundratal fler aktiebolag under de tre första månaderna i år jämfört med samma tid förra året, bilaga 1.

4.1 Företagens finansiering

Den uppåtgående konjunkturen har gjort att företagens finansieringsbehov är stort, både till rörelsekapital och för att kunna investera. Men under 2009 minskade utlåningen till företag med drygt 5 procent. En förklaring är Basel II, de nya kapitaltäckningsreglerna som ett hundratal länder kommit överens om. Bankerna ska ha en viss säkerhet kvar i kassavalvet när de ger lån med olika risk – lån till hushåll har hittills ansetts mindre riskabla än lån till företag. Reglerna gör att företagen, som behöver lånen bäst, får stå tillbaka för hushållen som fortsätter att rekordlåna.²¹ Många företag passade på att låna för några år sedan när det var billigt. När dessa lån ska omsättas eller förnyas blir de lånen dyrare. Men även om det sägs ha blivit lättare även för företagen att låna, ökar andra finansieringsmodeller: De tolv månaderna från mars 2009 till mars 2010 har varit ett ”rekordår för nyemissioner”. Företagsobligationer har blivit mycket vanligare, framför allt för större bolag men även för mindre, som tidigare inte varit aktiva på obligationsmarknaden²².

EPSCO, rådet för sysselsättning och socialpolitik, har beslutat om ett nytt europeiskt mikrofinansieringsinstrument om 100 miljoner euro, avsett för personer som vill starta eller vidareutveckla mikroföretag men har svårt att få tillträde till den traditionella kreditmarknaden. Målet är att ge arbetslösa chansen till en ny start²³. Mikroföretag definieras som företag som sysselsätter färre än 10 personer och vars omsättning eller balansomsättning inte överstiger 2 miljoner euro per år.²⁴

Men det är inte självklart att nyföretagande är ett enkelt sätt att ta sig ur arbetslöshet. Omkring var tredje nytt företag lyckas inte utan försvinner under de första tre till fyra åren. Företagande innebär personligt risktagande och först efter åtta år kan företagare dra nytta av de investeringar de har gjort.²⁵ Se mera om småföretag och generationsväxling i nästa avsnitt.

4.2 Företagande

Företagen kommer att växa men investeringarna är trögstartade bl.a. för att kapacitetsutnyttjandet fortfarande är lågt. Det låga kapacitetsutnyttjandet innebär att både investeringar och nyanställningar dröjer. I tjänstebranscherna har dock sysselsättningen börjat öka, medan industrin fortsätter att minska personalen.²⁶

Den strukturomvandling mot tjänstesektorn som präglat utvecklingen de senaste decennierna kommer att fortgå och snarast accelerera framöver. Global konkurrens och stark inhemsk konsumtion av fritid och turism medför en förskjutning från tillverkningsindustri till arbetsintensiva

²¹ E24, 2010-02-10, ”Banklånen fördelas fel”

²² E24, 2009-11-18, ”Nu får skräpbolag billiga lån”. E24, 2010-03-17, ”Rekordår för nyemissioner, E24, 2010-02-04, ”Nya lån blir dyra för börsbolag”

²³ Regeringen, 2010-03-08

²⁴ Kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag [EUT L 124, 20.5.2003]

²⁵ Företagarna, 2010-02-25, ”Lönsamhet dröjer för nyföretagare”

²⁶ Svenskt Näringsliv, Rapport Jobbskaparna & jobbkaparna, mars 2010, s. 9, KI:s Konjunkturläget mars 2010, s. 9 samt s. 14-15, diagram 20-21

tjänstebranscher. Sysselsättningen och produktiviteten kommer alltså antagligen att öka utan att löneökningstakten blir så hög²⁷. Men enligt KI har sysselsättningen minskat varaktigt med 40 000 jobb p.g.a. krisen. Och arbetslösheten kommer enligt Svenskt Näringsliv att ligga på strax under 10 procent 2011 och enligt KI uppgå till 6-7 procent fortfarande 2014.²⁸

Drygt var fjärde småföretagare (högst 49 anställda) planerar att dra sig tillbaka de kommande fem åren. Det innebär att ca 60 000 småföretag med anställda eller ca 180 000 företag (om även egenföretagarna räknas med) kommer att byta ägare eller eventuellt läggas ned. Sammantaget uppger 42 procent av småföretagarna att generationsskifte eller ägarbyte är aktuellt inom tio år. Störst andel äldre företagare har Kronoberg, Västernorrland och Kalmar med ca 40 procent av företagen i åldern 55+. Andelen äldre företagare är ganska jämnt fördelat mellan branscher, men störst andel uppvisar hotell- och restaurangsektorn. Skillnaderna är större om man fördelar småföretagen efter storlek. Fler företag med 5 till 49 anställda planerar ägarskifte de närmaste åren än bland de allra minsta (1-4 anställda). Störst andel återfinns i Västernorrland, följt av Blekinge och Kalmar. Ungefär 10 procent av småföretagen förväntar sig nedläggning²⁹. När företagen tvingas avveckla sin verksamhet förlorar både ägaren och eventuella anställda arbetet.

Men ett antal äldre företagare kommer alltså att sälja sina företag till yngre efterträdare under 2010-talet. Det spekuleras om att dessa yngre förmågor kommer att ta större risker än föregångarna och till en början vara sämre på att uppnå stabila ekonomiska resultat (jfr ovan om nyföretagande). De kommer inte att anses lika kreditvärdiga som föregångarna och får tuffare lånevillkor.³⁰

4.3 Konkurs – konkurstillsyn

Företagskonkurserna har minskat med 17 procent jämfört med första kvartalet 2009. Konkursminskningen märks mest i handeln, inklusive bilhandel, medan restaurang- och hotellkonkurser ökat med 29 procent. Företagskonkurserna minskar i nästan hela landet, utom i Uppsala, Sörmlands, Värmlands, Örebro och Västmanlands län – i de två senare länen har skett en ökning med över sextio procent. UC bedömer att antalet konkurser kommer att minska med tio procent i år (=6 200)³¹. Tillsynsprocessens prognos för 2010 är att antalet konkurser blir oförändrat jämfört med 2009 (ca 8 000)³². Även tillsynsprocessen överväger nu, enligt processägaren Magnus Westerström, en justering innebärande en minskning av antalet konkurser jämfört med 2009.

Den första januari i år fanns det omkring 85 000 aktiebolag som inte var kreditvärdiga enligt kreditvärderingsbolaget Soliditet. I hotell- och restaurangbranschen var vartannat bolag inte kreditvärdigt³³

Under 2009 infördes en möjlighet för arbetsgivare att få anstånd med inbetalning av bl.a. arbetsgivaravgifter till mars 2010 vilket man antog skulle leda till en konkursökning innevarande vår. Vid utgången av november 2009 uppgick de tillfälliga anstånden till sammanlagt 5,1 miljarder

²⁷ Svenskt Näringslivs rapport Jobbskaparna & jobbkaparna, s. 17-20

²⁸ Svenskt Näringsliv, Rapport Jobbskaparna & jobbkaparna, s. 8, Svenska Dagbladet 2010-03-31, ”KI: Ekonomin i balans först 2014”

²⁹ Företagarnas rapport Företag till salu, april 2009.

³⁰ Lars Blom, FOK, 2007-08-21, ”KFM, småföretagare och den generationsväxling som är på gång”

³¹ UC:s konkursstatistik mars 2010, www.uc.se.

³² PULS 1, 2010-03-11, Tillsynsprocessen

³³ E24, 2010-01-25, ”Fler bolag saknar kreditvärdighet”

kronor fördelat på 4 340 företag.³⁴ Genom SFS 2010:87 beslutades att sådana anstånd kan förlängas till den 17 januari 2011.

De nya bestämmelserna i förmånsrättslagen och den nya lagen om företagshypotek gäller fullt ut sedan 1 januari 2010. Den viktigaste förändringen detta medfört är att företagshypoteket numera har särskild förmånsrätt i all företagets egendom vilket ska gynna bankerna. Konkurstillsynen har i årets första PULS antagit att detta haft en viss återhållande effekt på konkursutvecklingen under slutet av förra året men det har hittills inte inneburit fler konkurser i början av det nya året.³⁵

I SOU 2010:2, *Ett samlat insolvensförfarande – förslag till ny lag* lämnas förslag till en ny insolvenslag där företagsrekonstruktion och konkurs samlas till ett förfarande, insolvensförfarande. En av avsikterna med detta är att förfaranden för rekonstruktion eller nedläggning av icke livsdugliga företag ska snabbas upp. Förslaget bygger i stora delar på nuvarande konkurslag.

Skatteverket har uppmärksammat konkurstillsynen på misstankar om att falska kontrolluppgifter och falska fakturor används som underlag för att få ut statlig lönegaranti.³⁶

4.4 Konsekvenser

Man kan alltså konstatera att det av flera skäl verkar ha blivit svårare för företag att få pengar att finansiera sin verksamhet samtidigt som också kostnaderna för att få låna kommer att stiga. Om företagen får svårt att finansiera sin verksamhet och t.ex. expandera när nu konjunkturen börjar gå uppåt kan det leda till problem. Om inte företagen tack vare konjunkturen kan växa ”av egen kraft”, finns en risk att de söker sig till mer riskfyllda finansieringsformer.

Ett antal småföretag tros inom fem till tio år bli nedlagda i samband med att ägarna pensionerar sig – i de fall småföretagare finner köpare till sina rörelser väntar tuffa tider för de nya ägarna av skäl som angetts tidigare. Den accelererande strukturomvandlingen från tillverkningsindustri till tjänstesektor kan – med understöd från offentliga starta-egget-kampanjer tänkas ge upphov till ett antal nya företag (se bilaga 1). Det kan alltså i många fall handla om företagare som blivit företagsledare som alternativ till arbetslöshet. Som konstateras tidigare är egenföretagande ingen ”quick fix” – fler skuldsatta företag/företagare och fler konkurser följer erfarenhetsmässigt i spåren av nyföretagande.

Både nedläggningar och överlåtelser av småföretag samt nyföretagande kan alltså leda till ökad arbetsbelastning för Kronofogdens verksamhetsprocesser.

När det gäller konsekvenserna för konkurstillsynen, utgår det följande resonemanget ifrån att den konjunkturuppgång vi ser nu blir bestående och inte förbyts i en ny nedgång i världsekonomin. Tillsynsprocessens ärendeanknutna arbete medför mest arbete i början och i slutet av konkursärendena. På kort sikt – innevarande år – innebär konkursminskningen en minskad arbetsbelastning för tillsynsprocessen som helhet. Under slutet av året och nästa år ökar tillsynsprocessens arbetsbelastning igen då sluthandlingar i konkurserna från 2008-2009 kommer att ges in.

På något längre sikt kan man förvänta sig en åtminstone tillfällig konkursuppgång i början av nästa år, när anståndstiden avseende arbetsgivaravgifter går ut och den ”krediten” förfaller för mellan 4 000 och 5 000 företag. Det finns även tankar om att bankernas förbättrade förmånsrätt i

³⁴ Proposition 2009/10:91, Förlängning av tillfälliga skatteanstånd

³⁵ PULS 1, 2010-03-11, TSM

³⁶ PULS 1, 2010-03-11, TSM

och med ändringarna i förmånsrättslagen och företagshypotekslagen så småningom kommer att föranleda fler konkurser. Även här ökar alltså arbetsbelastningen för tillsynsprocessen i samband med konkursbesluten för att plana ut och sedan åter öka när sluthandlingar ges in.

Skatteverkets propåer till konkursförvaltare om att vara vaksamma på eventuellt illojalt utnyttjande av lönegarantin kan föranleda fler lönegarantitvister som tillsynsprocessen för i egenskap av ställföreträdare för staten. Sådana tvister är allmänt sett relativt arbetskrävande och den typen av mål det här handlar om är svårbedömda och kräver mycket utredningsarbete.

De ändringar som föreslås i förslaget till ny insolvenslag syftar till att styra över fler företag med ekonomiska problem från konkurs till företagsrekonstruktion samt att snabba upp insolvensförfarandet. Så småningom – men det är på lång sikt, eftersom insolvenslagen enligt utredningsförslaget ska träda i kraft den 1 januari 2012 och det kommer att finnas kvar konkurser enligt äldre ordning under flera år – kommer förslaget antagligen att leda till färre konkurser (alla andra omständigheter oförändrade).

Insolvenslagsutredningen föreslår i och för sig inga ändringar vad gäller bestämmelserna om tillsyn över insolvensförfaranden men förslaget innehåller tankar om att tillsynen borde bedrivas i mer inspektionsliknande form.³⁷ Liknande tankar om förändring av tillsynens roll och funktion utreds inom konkurstilltillsynsprocessen.³⁸ Att konkurstilltysnen också så småningom övergår till ett mer inspektionsliknande arbetssätt kommer sannolikt att medföra ett minskat behov av resurser inom tillsynen, vilket i och för sig harmonierar med ett lägre antal konkurser.

³⁷ SOU 2010:2, s. 209 ff.

³⁸ KFM Rapport 2010:2, Kronofogdens årsrapport för konkurstilltysnen 2009, s. 3 och 4

5. Borgenärsområdet

I följande avsnitt kommer vi att titta på några identifierade trender och företeelser inom borgenärs- och inkassoområdet, vilka på olika sätt kan få konsekvenser för myndigheten. Därutöver berör vi också förslagen till ny konsumentkreditlag och återkravslag.

5.1 Förändringar i kravprocessen

En företeelse som Kronofogden observerat tidigare men som idag tycks bli allt vanligare är en successiv förkortning av kravprocessen. Idag går det snabbt från att en faktura förfaller tills att den leder till ett betalningsföreläggande. Ett exempel på detta är att betalningspåminnelsen börjar försvinna i kravkedjan. Flera kommuner och bostadsföretag skickar inte längre några påminnelser efter att fordran förfallit utan lämnar kravet direkt till inkasso. Förklaringen till detta är bl.a. att borgenärerna vill undvika den tidsutdräkt som betalningspåminnelser ger eftersom betalning sällan sker i det skedet utan först vid inkassokravet.

Även sedan fordran hamnat hos inkasso krymper ledtiden. Som exempel kan nämnas att ett inkassoföretag kortat ner tiden mellan inkassokravet och ansökan om betalningsföreläggande från 25 dagar till 15 dagar.³⁹ Inkassobolagen har dessutom blivit effektivare. Ansökningarna har anpassats och justerats för att få så hög utslagsfrekvens som möjligt. Det senare ger en förklaring till de märkliga förändringar i ärendemängden av betalningsföreläggande som observerats hos vissa ingivare. Endast sådana ärenden där borgenären kan emotse betalning lämnas in till Kronofogden. Ett exempel på detta är telefonoperatören Tele2 vars ärendemängd plötsligt minskade med 68 procent från år 2007 till 2008. Förklaringen är förändrade kravrutiner. Vi ser det som sannolikt att fler borgenärer kommer att selektera sina fordringar framöver. Färre osäkra fordringar kommer att lämnas in för fastställande eller verkställighet. Däremot kommer inkassobolagen att använda preskriptionsförlängning för att lägga fler osäkra fordringar på långtidsbevakning.

5.2 Ränta på inkassokostnader

Inkassobranchen flyttar ständigt fram sina positioner. Det senaste gäller ränta på inkassokostnaden. Alektum Inkasso AB har i Göteborgs tingsrätt yrkat om möjligheten att debitera ränta på inkassokostnader. Tingsrättens dom har nyligen fastställts av hovrätten för Västra Sverige.

Kronofogden har anpassat sina riktlinjer efter hovrättens dom. Rikshandboken har justerats enligt följande⁴⁰:

”Hovrätten för Västra Sverige har i dom meddelat 2010-02-19, mål FT 2157-09, kommit fram till att det inte föreligger hinder mot att yrka ränta på inkassokostnader och därför fastställt Göteborgs tingsrätts dom i frågan. Kronofogdemyndigheten ska därför fortsättningsvis i mål om betalningsföreläggande inte utgå ifrån att sådana yrkanden kan antas vara ogrundade eller obefogade enligt 23 § lagen om betalningsföreläggande och handräckning.”

Det har hittills inte dykt upp några nya mål med detta ränteyrkande. I dagsläget ter det sig svårt att uttala vilka effekter domen kommer att ha på verksamheten.

5.3 Lagen om återkrav inom välfärdssystemen

Förslaget till återkravslag (SOU 2009:6) innebär i korthet att myndigheter och kommuner ska bli skyldiga att kräva tillbaka ersättningar, bidrag eller andra ekonomiska förmåner för personligt ändamål om dessa utbetalas på felaktiga grunder. Detta innebär en skärpning i förhållande till

³⁹ Sveriges Radio, “Inkasso fortare till Kronofogden”, 2010-01-15

⁴⁰ Anders Brattgård, Verksjurist, Kronofogden

nuvarande praxis. Vissa undantag görs, bl.a. introduktionsersättning till asylsökande och ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Ränta ska utgå enligt räntelagens bestämmelser. Lagförslaget vill ge ökade kvittningsmöjligheter mellan olika förmåner som en myndighet eller en kommun beslutar om. Detta medför att en fordran i dessa fall tvångsvis kan drivas in utan att det behövs en exekutionstitel.⁴¹ Lagen skulle ha trätt i kraft den 1 januari i år, men har blivit försenad.

Både Försäkringskassan och CSN tillstyrker i huvudsak utredningsförslaget i sina remissvar. Båda myndigheterna räknar med att få ett stort antal återkravsärenden när lagen trätt i kraft. För Centrala studiestödsnämndens del räknar de med 10 000 nya återkravsbeslut om året.⁴²

5.4 Ny konsumentkreditlag

I detta sammanhang är det lämpligt att även beröra förslaget till ny konsumentkreditlag (Ds2009:67), främst eftersom den förväntas få effekter på inflödet av ärenden till Kronofogden. Justitiedepartementet har presenterat en promemoria om en ny konsumentkreditlag, ändringar i distans- och hemförsäljningslagen samt kreditupplysningslagen. Förslagen syftar till att genomföra det nya EG-direktivet om konsumentkrediter (2008/48/EG)⁴³ Ändringsförslagen i promemorian innebär i huvudsak följande:

- Vid marknadsföring av kredit skall alltid information om den effektiva räntan lämnas.
- Mer omfattande skyldighet att lämna information innan kreditavtal ingås, införs.
- En förklaringskyldighet införs så att konsumenten kan avgöra om kreditavtalet passar situationen.
- Kraven på kreditprovning skärps.
- Ångerrätt införs inom 14 dagar från kreditavslutet.⁴⁴

När det gäller sms-lån och andra snabb lån innebär förslaget att någon form av kreditprovning alltid ska göras samt att konsumenten ska få mer information. Detta bör innebära en förbättring av de skuldsättningsproblem som sms-lån och andra snabb lån medför. Vad implementeringen av den nya konsumentkreditlagen kommer att innebära på lång sikt är i dagsläget oklart och troligtvis knutet till hur andra medlemsländer väljer att tillämpa direktivet. För en förbättring förutsättes också att tillsynen avseende de nya lagreglerna blir effektiv.

Det är dock oklart hur konkurrensneutraliteten på området moderna korttidskrediter med små kreditbelopp kommer att fungera i praktiken. Konsumentkreditdirektivets tillämpningsområde kommer att tillåta att Sverige har särskilda regler för krediter under 200 euro. I promemorian för ny konsumentkreditlag föreslås det att svensk lag inför ”samma krav på kreditprovning, skriftliga kreditavtal samt angivande av effektiv ränta”⁴⁵ som vid övriga krediter. Det är oklart hur övriga EU-länder kommer att implementera direktivet. Risker finns att många medlemsländer väljer att implementera direktivet men avstår från att reglera krediter som faller utanför tillämpningsområdet. Svenska regler behöver då inte följas av företag som på distans marknadsför sig och tillhandahåller mindre krediter i Sverige. Företag som är etablerade i andra länder kommer att följa regelverket i dessa länder. Svenska kreditgivare kan i sin tur välja att etablera sig i länder med mer

⁴¹ Regeringen, SOU 2009:6

⁴² Offentliga affärer, ”Ny lag sparar 40 miljoner i felaktiga utbetalningar av studiestöd”, 2009-05-28

⁴³ Regeringen. Ds2009:67

⁴⁴ Svensk Inkasso. Remissvar, Ny konsumentkreditlag, 2010-02-26

⁴⁵ Ibid.

förmånliga regler. Syftet att reglera och därmed minska omfattningen av dagens korta krediter kan därmed få minskade effekter.

5.5 Konsekvenser

Tendenserna till en generellt kortare kravkedja i normalprocessen kombinerat med en kortare handläggningstid hos inkassoföretagen, leder till att fler personer riskerar att hamna hos Kronofogden eftersom färre hinner betala. Toleransen mot sena betalare har minskat och ingenting tyder på att den kommer att öka framöver.

Fler fordringar som hamnar på långtidsbevakning kan i viss mån göra det svårare för den betalningsskyldige att längre fram lösa sin skuld med beaktande av de ökade räntekostnaderna.

Som tidigare nämnts är det ännu svårt att försöka bedöma vad yrkandet av ränta på inkassokostnaden kommer att betyda dels för verksamheten, dels för de betalningsskyldiga.

Den nya konsumentkreditlagen kommer sannolikt att leda till ett minskat inflöde av betalningsförelägganden till myndigheten. Vi ser dock ett problem i att implementeringen av direktivet i andra EU-länder dröjer eller att vissa medlemsstater avstår från reglering av krediter som faller utanför tillämpningsområdet. En fortsatt stor marknad för dyra korta krediter skulle då vara tillgänglig för personer i Sverige.

När den nya återkravslagen träder i kraft, förmodligen 1 januari 2011 kan Kronofogden förvänta sig ett ökat inflöde av betalningsförelägganden från främst Försäkringskassan och CSN. Myndigheten har i sitt remissvar beskrivit vad lagen skulle kunna få för konsekvenser för ärendelinflödet i den summariska processen.⁴⁶ Den ökade kvittningsmöjlighet som föreslås i förslaget skulle i och för sig kunna betyda att skulderna inte hinner bli så stora och att de som uppstår kan återbetalas snabbare. I så fall kan inflödet bli mer återhållsamt.

⁴⁶ Kronofogden, Remissyttrande, Dnr. 801 5112-09/112 Återkrav inom välfärdssystemen, 2009-05-11

6. Konsekvenser för de strategiska utmaningarna

I följande avsnitt ska vi kort beröra vilka händelser och företeelser som kan underlätta respektive försvåra myndighetens strävan att möta de tre strategiska utmaningarna.

6.1. Förebygga överskuldssättning

Med en fortsatt stor arbetslöshet, hög skuldsättningsgrad bland hushållen och en fortsatt pågående lågkonjunktur kan arbetet med att förebygga överskuldssättning försvåras. Samtidigt finns det faktorer som väntas kunna underlätta för Kronofogden att nå målsättningen med att förebygga överskuldssättning, åtminstone på lite längre sikt. Sms-lånens förödande inverkan på hushåll med begränsad ekonomi kommer förhoppningsvis att minimeras framöver. Den nya konsumentkreditlagen kommer att bidra till att överskuldssättning för snabba, små krediter minskar. Kraven på kreditkontroll och ångervecka förväntas försvåra för medborgare att överskuldsätta sig.

Som vi nämnde i vår analysrapport förra året blir intresset för privatekonomi allt större. Ett fortsatt tilltagande allmänintresse för privatekonomiska frågor gynnar Kronofogdens förebyggande arbete. Massmedia har ökat sitt utrymme för nyhetsinslag och programserier i ämnet. Mest känt är TV-programmet Lyxfällan, men SVT:s Plus och Dina frågor – om pengar, är också exempel på detta. All folkbildande verksamhet i detta avseende genererar en ökad kunskapsspridning i privatekonomi, och minskar därmed risken för att fler ska få ekonomiska problem. p.g.a. bristande kunskaper. Det finns inga tecken idag som tyder på att intresset för privatekonomi kommer att minska framöver. Pengar är i fokus.

Ytterligare ett exempel på att statusen för privatekonomi ökat är att ungdomar i intervjuer uppgett att privatekonomi är något som de vill kunna lära sig mer om på sin fritid, inte bara i skolan. För två år sedan, vid liknande intervjuer, sa ungdomar att de uteslutande ville ta del av ämnet i skolan.⁴⁷

Även i skolan kan det ske förändringar. Skolverket har nämligen fått i uppdrag av regeringen att utarbeta fasta ämnesplaner för samtliga ämnen inom hela gymnasieskolan, GY 2011.⁴⁸ Ämnesplanerna ska ersätta dagens kursplaner. Skolverkets förslag går ut på remiss i början av maj. I oktober är det tänkt att verket ska fastställa ämnesplanerna. Regeringen har sagt att privatekonomi har möjlighet att komma in som centralt ämnesinnehåll inom samhällskunskap A, dvs. på grundnivå, från år 2011.

6.2 Verkställa borgenärernas fordringar

I myndighetens 3-årsplan för 2010-2012 antas den pågående lågkonjunkturen att generera ett ökat ärendeflöde. Ökade ärendevolymer i kombination med en fortsatt snäv ekonomisk ram försvårar möjligheterna för Kronofogden att leva upp till kundernas förväntningar och behov. Ett allttjämt ökat inflöde av nya ärenden gör det svårare att hinna med arbetet med nuvarande resurser. Även om prognoserna för innevarande år ligger i nivå med förra året,⁴⁹ är t.ex. den ökade belastningen på försäljningsverksamheten ett problem.

I vad mån antalet ärenden och antalet gäldenärer kommer att öka är beroende av flera faktorer. Det finns en viss fördröjningseffekt av lågkonjunkturen som vi måste räkna med. Det stora flertalet som blev arbetslösa i fjol torde ännu inte fått några ekonomiska problem och många av dem

⁴⁷ Fokusgrupp med ungdomar inom ramen för utvecklingsarbetet med Koll på cashen, våren 2010.

⁴⁸ Skolverket webb, Ny gymnasieskola - Gy 2011.

⁴⁹ PULS 1 2010. Verkställighetsprocessen.

kommer förhoppningsvis att finna nya arbeten framöver. Kan vi räkna med en sådan utveckling minskar riskerna för ett ökat ärendeflöde. Får vi däremot en längre period med hög arbetslöshet och där många också blir kvar i en långvarig period utan arbete, kan vi räkna med fler ärenden och därmed också fler gäldenärer. Utvecklingen för innevarande verksamhetsår kommer att förbättra möjligheten att ge en säkrare prognos för 2011 och 2012.

På lite längre sikt ser vi ett minskat inflöde av ärenden till följd av den nya konsumentkreditlagen. Å andra sidan kommer en ny återkravslag att tillföra fler ärenden, främst beträffande de allmänna målen.

Det som också försvårar möjligheten för Kronofogden att redovisa borgenärerna full betalning är ett allmänt försämrat betalningsutrymme hos delar av gäldenärskollektivet p.g.a. exempelvis långvarig arbetslöshet och sjukskrivning.

Något som hade kunnat underlätta verkställighetsarbetet är förslaget till en ny löneexekution. Förslaget har varit ute på remiss och ligger nu på Finansdepartementet. Tanken var att det nya systemet skulle kunna träda ikraft den 1 januari 2011. Så blir det dock inte. Kronofogdens förslag till ny löneutmätning blir en fråga för den nya regeringen efter valet i höst.

6.3 Ekonomiskt rehabilitera gäldenärer

När det gäller målsättningen att effektivt rehabilitera gäldenärer kommer bl.a. den nya skuldsaneringslagen att bidra till detta. Betydligt fler gäldenärer kommer att få möjlighet till skuldsanering. Skuldsaneringslagen väntas träda i kraft vid kommande årsskifte. Även om det ser ut som att betalningstiden ligger kvar vid fem år, kommer möjligheten att beakta försäkt skuldsättning att utgöra en lättnad för många sökanden. Enligt skuldsaneringsprocessen väntas cirka 15 000 ansökningar komma in första året sedan lagen trätt i kraft. Det som blir en utmaning med den nya lagen är att även företagare med pågående näringsverksamhet har möjlighet att ansöka om skuldsanering.

Men även för företag på obestånd kommer möjligheten till rehabilitering att förbättras genom förslaget till ny insolvenslag, som föreslås träda i kraft 1 januari 2012 (SOU 2010:2, se ovan under 4.3). Förslaget till ny reglering innebär att företag med problem kommer att genomgå antingen rekonstruktion av företaget, rekonstruktion av verksamheten eller avveckling i form av nedläggning eller utförsäljning. Den nya lagen kommer att ge större möjlighet till rekonstruktion av livskraftiga rörelser och meningen är också att alla typer av insolvensförfaranden ska snabbas upp.⁵⁰

⁵⁰ Affärsvärlden, ”Ny utredning: Konkurs ska slopas”, 2010-01-29

7. Bilagor

Bilaga 1 Statistik från Bolagsverket

Nya aktiebolag och enskilda näringsidkare, helår

År	Aktiebolag	Enskild näringsidkare
2007	27994	26227
2008	27555	24354
2009	24228	23167

Nya aktiebolag och enskilda näringsidkare, jan-mars 2008, 2009 resp. 2010

År	Månad	Aktiebolag	Enskild näringsidkare
2008	1	3381	2329
2008	2	2577	2377
2008	3	2293	2156
2009	1	3108	1708
2009	2	2075	2211
2009	3	1974	2134
2010	1	3187	2181
2010	2	2125	2325
2010	3	2100	2660

Företagsrekonstruktioner, registrerade vid Bolagsverket 2008-2010

2008 totalt 179, jan – mars 33

2009 totalt 259, jan – mars 78

2010 jan – mars 39